

Marzec 2011 roku

Niniejsze zestawienie nie jest wiążące dla Trybunału i nie ma charakteru wyczerpującego

Dyskryminacja rasowa

Artykuł 3 (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania)

35 Wschodnio-Afrykańskich Azjatów przeciwko Wielkiej Brytanii

Decyzja z dnia 6 marca 1978 roku

Ograniczenia w udzielaniu zezwoleń na wjazd lub na pozostanie w Zjednoczonym Królestwie dla osób pochodzenia azjatyckiego, zamieszkałych na terenie byłych kolonii brytyjskich (Kenii, Ugandy lub Tanzanii).

Komisja wskazała na brak konieczności podejmowania dalszych działań, skoro skarżący uzyskali następnie zgodę na wjazd na terytorium Zjednoczonego Królestwa. Jednakże, w odniesieniu do ich skargi na podstawie Artykułu 3 (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania), że byli oni traktowani jako „obywatele drugiej kategorii”, Komisja zauważyła, iż **dyskryminacja na tle rasowym może w pewnych okolicznościach być równoznaczna z poniżającym traktowaniem.**

Cypr przeciwko Turcji

10 maja 2001 roku

W tej między państwowej sprawie wniesionej przez Cypr w 1994 roku, dotyczącej sytuacji w północnym Cyprze od czasu podziału terytorium cypryjskiego, Trybunał **stwierdził naruszenie Artykułu 3**: „w odniesieniu do rozpatrywanego okresu, zachowania dyskryminacyjne osiągnęły poziom dolegliwości, który jest równoznaczny z poniżającym traktowaniem” (§ 310).

W orzeczeniu Trybunał stwierdził, że:

Dyskryminacja cypryjskich Greków z Karpas „jedynie z powodu, że należą do tej klasy ludzi” mogła być wyjaśniana tylko „w odniesieniu do cech, które odróżniają ich od populacji turecko-cypryjskiej, mianowicie ich etnicznego pochodzenia, rasy i religii”.

Tureckie przywiązanie do zasady dwóch stref i dwóch społeczności odbijało się na warunkach, w jakich żyła populacja Cypryjczyków pochodzenia greckiego z Karpas, które były „upokarzające i naruszały już samo pojęcie godności ludzkiej jej członków.”

Nadużycie prawa (Artykuł 17)

Glimmerveen i Hagenbeek przeciwko Holandii

Decyzja z dnia 11 października 1979 roku

Skarżący zarzucili, że zostali skazani za posiadanie ulotek mających nawoływać do dyskryminacji rasowej, które mieli zamiar rozprowadzać. Ponadto sformułowali zarzut, iż uniemożliwiono im udział w wyborach samorządowych. Skarżący powołali się na Artykuł

10 Konwencji (prawo do wolności wypowiedzi) oraz Artykuł 3 Protokołu Nr 1 (prawo do wolnych wyborów).

[Skargę uznano za niedopuszczalną](#) w oparciu o to, że „skarżący próbowali powołać się na Europejską Konwencję Praw Człowieka, by wesprzeć działania z nią sprzeczne”, mianowicie by „rozpowszechniać poglądy, które miały charakter dyskryminujący na tle rasowym.”

[Artykuł 14 w związku z innymi Artykułami](#)

Artykuł 14: Korzystanie z praw i wolności wymienionych w niniejszej Konwencji powinno być zapewnione bez dyskryminacji wynikającej z takich powodów, jak płeć, rasa, kolor skóry, język, religia, przekonania polityczne i inne, pochodzenie narodowe lub społeczne, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie bądź z jakichkolwiek innych przyczyn.

Imigracja

[Abdulaziz, Cabales i Balkandi przeciwko Wielkiej Brytanii](#)

28 maja 1985 roku

Zgodnie z obowiązującymi wówczas przepisami imigracyjnymi, małżonkom skarżących nie udzielono zezwolenia na pobyt lub dołączenie do skarżących w Zjednoczonym Królestwie, gdzie przebywali zgodnie z prawem i na stałe. Skarżący, pochodzenia hinduskiego, filipińskiego i egipskiego, twierdzili że stali się ofiarami stosowania praktyk dyskryminacyjnych na tle rasowym i płciowym. Pani Abdulaziz poznała męża, Portugalczyka, kiedy przebywał w Wielkiej Brytanii jako turysta. Pani Cabales wzięła ślub na Filipinach, gdzie poznała męża podczas wakacji. Mąż Pani Balkandi był z pochodzenia Turkiem, który przybył do Zjednoczonego Królestwie jako turysta a następnie pozostał jako student. Państwo Balkandi wzięli ślub w Wielkiej Brytanii i urodziło im się dziecko.

Trybunał uznał [naruszenie Artykułu 14 \(zakaz dyskryminacji\) w związku z Artykułem 8](#) jako rezultat dyskryminacji na tle płciowym (różnice w traktowaniu pomiędzy imigrantami płci męskiej i żeńskiej - odmowa pozwolenia na wjazd lub opuszczenie kraju przez małżonka innej narodowości) lecz nie na tle rasowym.

Wyroki Nahova i Timshev

[Nahova i inni przeciwko Bułgarii](#) [Wielka Izba], skarga nr 43577/98 i 43579/98

6 maja 2005 roku

Skarżący zarzucili, że uprzedzenie i wrogości do ludności romskiej odegrały decydującą rolę w wydarzeniach prowadzących do śmiertelnej strzelaniny, w wyniku której zginęli ich krewni, dwaj mężczyźni w wieku 21 lat, zabici przez uzbrojonego policjanta, który próbował ich zatrzymać.

[Naruszenie Artykułu 14 w związku z Artykułem 2](#) – władze nie przeprowadziły śledztwa, czy zdarzenia prowadzące do śmierci mogły mieć podłoże rasistowskie.

[Timshev przeciwko Rosji](#), skarga nr 55762/00 i 55974/00

13 grudnia 2005 roku

Odmowa udzielenia skarżącemu zezwolenia na wjazd na teren Kabardyno-Bałkarii z powodu pochodzenia czeczeńskiego.

[Naruszenie Artykułu 14 \(zakaz dyskryminacji\) w związku z Artykułem 2 Protokołu Nr 4 \(wolność przemieszczania się\)](#): ponieważ wolność przemieszczania się skarżącego została

całkowicie ograniczona z uwagi na jego pochodzenie etniczne, przedmiotowa różnica w traktowaniu stanowiła podstawę dyskryminacji rasowej.

[Naruszenie Artykułu 2 Protokołu Nr 1 \(prawo do edukacji\)](#) w związku z odmową przyjęcia dzieci skarżącego do szkoły.

„Dyskryminacja oparta między innymi o pochodzenie etniczne jest formą dyskryminacji rasowej. Dyskryminacja rasowa jest szczególnie krzywdzącym rodzajem dyskryminacji i z uwagi na swoje konsekwencje, wymaga od władz specjalnej czujności i żywej reakcji. Z tego powodu władze muszą używać wszystkich dostępnych środków, by zwalczać rasizm, tym samym umacniając wizję demokracji opierającej się na społeczeństwie, w którym różnorodność nie jest postrzegana jako zagrożenie, ale jako źródło bogactwa (*Nachova i inni przeciwko Bułgarii, Timshev przeciwko Rosji*). Trybunał uznał również, że żadne różnicowanie w traktowaniu, oparte wyłącznie lub w decydujący sposób na etnicznym pochodzeniu osób, nie może zostać obiektywnie usprawiedliwione we współczesnych społeczeństwach demokratycznych zbudowanych na zasadach pluralizmu i szacunku dla innych kultur (*Timshev, § 58; D.H. i inni przeciwko Republice Czeskiej, §176*).”¹

Co się tyczy ciężaru dowodu w tych kwestiach, Trybunał stwierdził, iż w przypadku, gdy skarżący wykazał istnienie różnic w traktowaniu, obowiązkiem rządu jest udowodnienie, że takie różnicowanie było uzasadnione (*Timishev, § 57*).

Prawo do wolnych wyborów

[Aziz przeciwko Cyprowi](#), skarga nr 69949/01

22 czerwca 2004 roku

Odmowa zarejestrowania skarżącego na liście wyborczej w wyborach parlamentarnych w oparciu o to, że członkowie turecko-cyprijskiej społeczności nie mogli zostać zarejestrowani na grecko-cyprijskiej liście wyborczej.

[Naruszenie Artykułu 14 w związku z Artykułem 3 Protokołu Nr 1 \(prawo do wolnych wyborów\)](#): różnica w traktowaniu wynikała z faktu, że skarżący był Cypryjczykiem pochodzenia tureckiego, co nie mogło zostać uzasadnione w sposób racjonalny i obiektywny, szczególnie w świetle faktu, że Cypryjczycy pochodzenia tureckiego w sytuacji skarżącego nie mogli głosować w jakichkolwiek wyborach parlamentarnych).

[Sejdić i Finci przeciwko Bośni i Hercegowinie](#)

22 grudnia 2009 roku

Brak możliwości startu w wyborach do Izby Ludowej Zgromadzenia Parlamentarnego oraz w wyborach prezydenckich przez osoby pochodzenia romskiego lub żydowskiego.

[Naruszenie Artykułu 14 w związku z Artykułem 3 Protokołu Nr 1](#) w zakresie braku możliwości kandydowania w wyborach do Izby Ludowej.

[Naruszenie Artykułu 1 Protokołu Nr 12 \(ogólny zakaz dyskryminacji\)](#) w zakresie braku możliwości kandydowania w wyborach prezydenckich.

Trybunał stwierdził, że istniały mechanizmy dzielenia się władzą, które nie prowadziły automatycznie do całkowitego wykluczenia społeczności nie należących do „narodów konstytuujących” (Bośniacy, Serbowie i Chorwaci)

Podczas gdy Artykuł 14 zakazuje dyskryminacji w korzystaniu z „praw i wolności wynikających z Konwencji”, Artykuł 1 Protokołu Nr 12 rozszerza obszar ochrony na

¹ [Sampanis i inni przeciwko Grecji](#) (5 czerwca 2008 roku), Trybunał stwierdził naruszenie Artykułu 14 w związku z Artykułem 2 Protokołu Nr 1 z uwagi na brak zapewnienia dzieciom skarżących edukacji i ich późniejsze umieszczenie w klasach specjalnych z powodu pochodzenia romskiego.

„każde uprawnienie chronione przez prawo”. Dlatego też wprowadza ogólny zakaz dyskryminacji.

Prawo do rzetelnego procesu

Remli przeciwko Francji

23 kwietnia 1996 roku

Skarżący, pochodzenia algierskiego, podniósł że jego proces był nierzetelny, ponieważ jeden z członków ławy przysięgłych oświadczył, że jest rasistą.

Naruszenie Artykułu 6 ust. 1: sąd na sesji wyjazdowej nie zagwarantował bezstronności, podczas gdy „Konwencja nakłada na każdy sąd krajowy obowiązek sprawdzenia, czy w danym składzie jest 'sądem bezstronnym', w każdym przypadku, gdy jest to kwestionowane w oparciu o okoliczności, które na pierwszy rzut oka nie wydają się oczywiście bezzasadne” (§ 48).

Gregory przeciwko Zjednoczonemu Królestwu

25 lutego 1997 roku

Zarzuty dotyczące rasizmu ławy przysięgłych podczas procesu skarżącego, pochodzenia afrykańskiego, który twierdził, że był na tej podstawie dyskryminowany.

Brak naruszenia Artykułu 6 ust. 1: sędzia podjął „wystarczające kroki, by sprawdzić, czy sąd był bezstronny w rozumieniu Artykułu 6 ust. 1” oraz zapewnił „wystarczające gwarancje, by rozwiązać wszelkie wątpliwości w tym zakresie” – w szczególności „stanowczo sformułował wskazówki dla ławy przysięgłych” oraz słusznie stwierdził, iż „jakiegokolwiek ryzyko związane z istnieniem uprzedzeń zostało skutecznie zneutralizowane”.

Sander przeciwko Wielkiej Brytanii

9 maja 2000 roku

Skarżący, pochodzenia azjatyckiego zarzucił, że był sądzony przez rasistowską ławę przysięgłych.

Naruszenie Artykułu 6 ust. 1 (prawo do rzetelnego procesu): zarzuty zawarte w notatce wysłanej do sędziego przez jednego z członków ławy przysięgłych w czasie procesu – wyrażające obawę, że pozostali członkowie ławy przysięgłych, którzy otwarcie czynili rasistowskie uwagi i żarty, nie byli bezstronni - były w stanie wywołać uzasadnione wątpliwości skarżącego i każdego obiektywnego obserwatora co do bezstronności sądu, które nie mogły zostać rozwiązane ani przez zbiorowy list podpisany następnego dnia przez członków ławy przysięgłych, ani przez upomnienie sędziego w zakresie obowiązku zachowania bezstronności przez członków ławy przysięgłych.

Sprawy w toku

Abdu przeciwko Bułgarii (skarga nr 26827/08)

Zakomunikowana we wrześniu 2010 roku

Skarżący, uchodźca polityczny z Sudanu, zarzuca że stał się ofiarą rasistowskiego ataku mającego miejsce na ulicy w Sofii, ze strony dwóch mężczyzn, których opisał jako „skinheadów”. Władze odmówiły wszczęcia postępowania karnego, twierdząc że nie ustalono, czy zdarzenie zostało zapoczątkowane przez tych dwóch mężczyzn, czy też przez skarżącego i jego przyjaciela oraz że nic nie wskazywało na to, że akty przemocy wymierzone przeciwko nim miały podłoże rasowe.

Skarżący powołując się na Artykuł 3 i 14 podnosi, że władze nie wywiązały się z obowiązku przeprowadzenia śledztwa w celu ustalenia, czy do ataku doszło na tle rasowym oraz że odmowa przeprowadzenia takiego śledztwa była ze swej istoty podyktowana względami rasistowskimi.

[Perinçek przeciwko Szwajcarii \(skarga Nr 27510/08\)](#)

Zakomunikowana we wrześniu 2010 roku

Uznanie skarżącego winnym dyskryminacji rasowej. Skarżący, doktor prawa i dyrektor Partii Pracy w Turcji, brał udział w różnych konferencjach w Turcji, w których publicznie zaprzeczał, iż doszło do ludobójstwa ludności ormiańskiej w Imperium Osmańskim w 1915 roku i latach późniejszych.

Skarżący twierdzi, że w swoich wyrokach szwajcarskie sądy odnoszą się do niego w sposób dyskryminujący.

Zagadnienia powiązane

Wolność wypowiedzi i rasizm

Spośród wielu innych spraw, poniższe dwa wyroki warte są uwagi:

[Jersild przeciwko Danii](#)

23 września 1994 roku

Skazanie dziennikarza przeprowadzającego wywiad telewizyjny z członkami ekstremistycznej grupy młodzieżowej („Greenjackets”).

[Naruszenie Artykułu 10 \(wolność wypowiedzi\)](#)

[Féret przeciwko Belgii](#)

16 lipca 2009 roku

[Brak naruszenia Artykułu 10](#) w związku z uznaniem skarżącego, przewodniczącego partii politycznej Front Narodowy, winnym publicznego podżegania do dyskryminacji lub nienawiści poprzez rozpowszechnianie ulotek w czasie kampanii wyborczej.

Sprawa w toku: CICAD przeciwko Szwajcarii ([zakomunikowana w listopadzie 2010 roku](#))

W oparciu o Artykuł 10, skarżące stowarzyszenie „Międzyzwiązkowe Porozumienie przeciw Antysemityzmowi i Zniesławieniu” zarzuca, że sądy szwajcarskie, uznając odpowiedzialność cywilną stowarzyszenia za nazwanie profesora O. (wykładowca nauk politycznych na Uniwersytecie w Genewie) antysemitą po publikacji książki „Izrael i inni” w 2005 roku, naruszyły swobodę wypowiedzi.

Narodowość

[Gaygusuz przeciwko Austrii](#)

16 września 1996 roku

Odmowa udzielenia pomocy w nagłym przypadku osobie bezrobotnej z uwagi na brak obywatelstwa austriackiego.

[Naruszenie Artykułu 14 w związku z Artykułem 1 Protokołu Nr 1 \(ochrona własności\)](#): „różnica w traktowaniu pomiędzy Austriakami i obcokrajowcami w zakresie udzielenia pomocy w nagłym przypadku nie jest oparta na jakiegokolwiek 'obiektywnej i racjonalnej podstawie'.”

Język

[Sprawa „dotycząca pewnych aspektów prawa dotyczącego używania języków w edukacji w Belgii”](#)

23 lipca 1968 roku

[Naruszenie Artykułu 14 w związku z Artykułem 2 Protokołu Nr 1 \(prawo do edukacji\)](#): niektóre dzieci nie miały dostępu – jedynie w oparciu o miejsce zamieszkania rodziców - do francuskojęzycznych klas w sześciu miastach na obrzeżach Brukseli, posiadających specjalny status.

Sprawy dotyczące używania języka kurdyjskiego w Turcji: [Ulusoy i inni przeciwko Turcji](#) (3 maja 2007 roku; zakaz wykonywania sztuk w języku kurdyjskim w państwowych teatrach), [Irfan Temel i inni przeciwko Turcji](#) (3 marca 2009 roku; zawieszenie osiemnastu studentów z uniwersytetu na dwa semestry za wystosowanie żądania wprowadzenia fakultatywnych zajęć w języku kurdyjskim) oraz sprawa dotycząca pisowni nazwisk osób pochodzenia kurdyjskiego ([Güzel Erdagöz przeciwko Turcji](#) (21 października 2008 roku), jak również [Kemal Taşkın i inni przeciwko Turcji](#) (2 lutego 2010 roku)).

[Birk-Lévy przeciwko Francji](#)

Decyzja z dnia 6 października 2010 roku

[Skarga uznana za niedopuszczalną](#), dotyczyła zakazu używania języka tahitańskiego w Zgromadzeniu Polinezji Francuskiej.

Trybunał zauważył, że Europejska Konwencja Praw Człowieka nie chroni “wolności językowej” jako takiej.